

Programma naar een Rijke Waddenzee

Symposium Waddenacademie

Kees van Es

Inhoud presentatie

1. Aanleiding, opdracht en context

2. De mosseltransitie in het kort

- Kennisvragen

3. Streefbeeld:

- Wijze van samenwerken
- De Rijke Zee

4. Stand van zaken:

- Wat is er tot nu toe gedaan?
- Waar staan we nu?
- De ontwikkeltrajecten

5. Het invullen van de ontwikkeltrajecten

Aanleiding, opdracht en context

Aanleiding

- Opdracht uit Beheer en Ontwikkelingsplan RCW deel A en PKB
- Wens tot stroomlijnen en bundeling bestaande projecten en kennisvragen en waar nodig inpassen
- Mosselconvenant Heldoorn

De mosseltransitie in het kort (1)

Mosselconvenant Heldoorn

- Breed 'natuurherstel' Waddenzee nodig:
Natuurherstelprogramma
- Mosselzaadvijserij 'los van de bodem' is goed voor natuur
en
mosselsector
- Essentie van werken, leren door doen;
proberen, kijken naar effecten, bijstellen

De mosseltransitie in het kort (2)

Einddoel: geen bodemzaadvisserij Waddenzee in 2020, inclusief najaarsvisserij

- Stapsgewijze vermindering
- Op voorhand 20% sluiting bestaande mosselzaadbanken, die kans maken uit te groeien tot meerjarige mosselbanken (2009 De Vlieter)
- Opbrengstderving later 'in te halen' via MZI's en andere alternatieven/innovaties (2010 1e fase)
- Na elke inhaalslag weer 20% niet bevissering (kansenkaart 1110A)
- Eerst voorjaarsvisserij, later najaarsvisserij
- Goede monitoring: MZI's, niet-beviste gebieden ('learning by doing')
- Evaluaties: kunnen aanleiding zijn tot herziening doel, middelen, tempo

Kennisvragen vanuit mosseltransitie

- productie-technische vragen rondom de MZI-opschaling (zaadoogst, kweekrendement)
- kennisvragen gerelateerd aan de effecten van opschaling MZI's (draagkracht, verstoring, landschappelijke inpassing)
- kennisvragen gerelateerd aan sublitorale natuurontwikkeling (resultaten sluiting, kansenkaart)
- Kennisvragen voor besluitvorming mosseltransporten

Opdracht Natuurherstelprogramma = Programma naar een Rijke Waddenzee

- Uitwerking streefbeeld Rijke Waddenzee
- Agenda natuurherstel 2009–2030 voor de korte en lange termijn
- Realistisch, maar met ambitie
- Bestaande en nieuwe initiatieven
- Afstemming met bestaande trajecten (N2000, KRW, Deltaplan, etc)
- Met meerdere partners en met Waddenacademie
- Niet dichtgetimmerd, maar routeschema en leren door doen

Streefbeeld: wijze van werken

Waddenzee complex:

- Onderhevig aan verschillende invloeden
- Invloeden in- en externe natuur en mens
- Causaliteit dikwijls onbekend

1. Streefbeeld voor lange termijn als baken voor samenwerking

(Streefbeeld kan ook worden aangepast door nieuwe kennis)

2. Andere manieren van samenwerken

3. Leren door doen

Wat is er tot nu toe gedaan? (1)

Streefbeeld uitgewerkt

‘Bouwstenen’ met probleemanalyse en oplossingsrichtingen opgesteld door brede groepen deskundigen:

- Waterbodem en waterkolom
- Complementeren voedselweb
- Herstel biobouwers
- Waddenzee klimaatbestendig
- Internationale samenhang geborgd

Toets door onafhankelijke ‘reviewcommissie’

Wat is er tot nu toe gedaan (2)

September:

Gesprekken met o.a. enkele gebruikers en beleidsmakers

Oktober:

‘Tussenrapportage’ aan minister LNV.

Enthousiasme, eerste financiering, opdracht aan de regio

Okt–nov–dec:

Consultaties, verbeteren en betrekken van anderen

Tien ontwikkeltrajecten

Per traject: oplossingsrichtingen, reeds geïnitieerd, agenda korte termijn, verdere stappen, te betrekken partijen

- Completeren voedselweb
- Stimuleren biobouwers
- Verduurzaming visserij: mosseltraject, garnalen, visie duurzame vis.
- Leren van kombergingsgebieden

- Innovatie in transport en baggeren
- Integrale agenda Eems–Dollard

- Overgangen vaste land–natte wad: kwelders/zoet–zout
- Klimaat en slimmer zandtoevoer
- Afsluitdijk

- Internationale inbedding

Afgelopen weken: afronden programmaplan

- Tal van gesprekken over de trajecten
- Afronding bouwstenen
- Monitorings- en kennisplan
- Organisatie op orde

Start in januari/februari 2010:

- Aan de slag met kleine programma-organisatie (neemt geen trajecten over, maar wel: .. bundelen, versnellen, initiëren, inspireren).
- Verder uitwerken ontwikkeltrajecten met partijen
- Denk aan relatie met andere trajecten B&O-plan

Kennisvragen

Cluster Voedselweb (1)

- Habitatkaart: voor zowel biobouwers als voedselweb meer inzicht in kansrijke locaties voor ontwikkeling van bijzondere natuurwaarden
- Geharmoniseerde lange-termijn monitoring op essentiële proces-indicatoren van het ecosysteem (met name primaire productie, filtratie door bodemfauna e.d.) (WALTER)
- Internationaal vergelijkend onderzoek kombergingen
- Inzicht in ecosysteemfuncties en herstelmogelijkheden biobouwers

Kennisvragen

Cluster Voedselweb (2)

Ontwikkeltraject verduurzaming visserij

- onderzoek naar effecten bodemberoering garnalenvisserij
- onderzoek naar bijvangstbeperkende maatregelen (Waddenzee & Noordzee)

Ontwikkeltraject Leren van kombergingsgebieden (systeemkennis)

- verkrijgen van kennis vanuit praktijkgebieden (referentiegebieden, Duitsland, Denemarken) om te leren hoe een kombergingsgebied reageert op bodemberoerende activiteiten

Kennisvragen

Cluster Morfologie en Water

Ontwikkeltraject Natuurlijk bereikbaar: innovatie in transport en baggeren

- verkenning slibhuishouding Waddenzee
- verkenning innovatie bereikbaarheid Ameland
- verkenning alternatieve spui bij Harlingen
- verkenning mogelijk innovaties in baggeren

Ontwikkeltraject Integrale agenda Eems–Dollard

- Verkenning slibhuishouding Eems–Dollard en baggerstort Eems

Kennisvragen

Cluster Randen van het Wad

Ontwikkeltraject Overgangen vaste land – natte wad

- onderzoek spuiregime
- verkennend studie naar vormgeving, locaties en voorwaarden voor een brede zeeverende dijkzone met de principes van Rijke Dijken

Ontwikkeltraject Klimaat en slimme zandtoevoer

- onderzoek naar kennis over draagvlak voor dynamisch kustbeheer
- ...

Ontwikkeltraject Afsluitdijk

- verkenning slibhuishouding en zandtransporten,
- kansen voor herstel biobouwers in relatie tot ingrepen rond

Kennisvragen

Cluster Internationaal

- onderbouwing en implementeren 'early warning' systeem vogels, vissen en zeezoogdieren
- leren van kombergingen, ervaringen trilateraal
- ...

Hoe verder: de relatie met de Waddenacademie

- Samenwerking Programma Rijke Zee en Waddenacademie
 - Kleine groep voor in beeld brengen overlap kennisbehoefte en -agenda
 - Kennisvragen en -agenda omzetten naar werkprogramma voor 2010 e.v. (prioriteiten, nader definiëren, verkennen mogelijkheden fondsen)
 - Hoe operationaliseren we de aanpak 'leren door doen'